

BUNUL ECONOM

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România 15 franci.

ORGANUL

„Reuniunii economice în Orăştie“
Apare în fiecare Sâmbătă

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifa, cu preţuri moderate
Abonamentele şi inserţiunile se plătesc înainte.

Suflete idealiste.

— PĂRINTELE NICOLAE SUCIU —

Bucuria noastră este firească, când cetim şi vedem că cutari şi cutari tineri se avântă spre fapte ideale, dar' bucuria noastră este mare, mult mai mare, când vedem câte un om mai bătrân, însufleţindu-se ca şi cei tineri (uneori mai mult ca mulţi dintre tineri!) pentru fapte ideale, nobile.

Părintele *Nicolae Suci* din Balomir, ne dă astăzi privilegiu la o atare bucurie, pe care o împărtăşim aci şi cetitorilor nostri. D-sa este om rămas singur, fără soţie şi fără copii, ba aci în Balomir chiar fără rudeni, şi fiindcă i-a dat D-zeu care-care prindere, demult se gândeşte pe ce cale să facă, ca numele seu, după-ce D-zeu îl va chema la sine, să-i rămână în lume cu frumoasă pomenire. Şi nefiind altfel om dintre cei tare bogaţi, care se poată întinde miile pe masă, ci numai om cu stare bunicică, cu prindere mulţumitoare, iată ce a făcut: şi-a asigurat viaţa pe suma de 4000 coroane, cu acea condiţie, ca la moartea d-sale această sumă să fie depusă la institutul de credit şi de economii »Ardeleana« din Orăştie spre fructificare, şi direcţiunea acestui institut să împartă din interese (după 20% de capitalizare) 2 stipendii şi anume: unul la un tiner care se pregăteşte pentru o măestrie şi altul care umblă la şcoală. Tinerii au să fie: unul din comuna Balomir, din ori-ce familie, altul din familia Suci din comuna Vurpăr (locul natal al părintelui) sau şi din alte comune, dar' înrudiţi cu Suci-eştii din Vurpăr.

Prin testament apoi, părintele Suci va dispune, ca aproape toată averea d-sale, mişcătoare şi nemişcătoare, pe care şi-a agonisit-o în Balomir, după moartea sa să se fie prefăcută în bani, şi banii să fie şi ei depuşi la »Ardeleana« cu cele 4000 cor. ale asigurării, pentru creşterea fundaţiunii. Tinerii ajutama

au să fie totdeauna *Români* şi anume *greco-orientali*. Când banca »Ardeleana« n'aş mai voi să administreze fundaţiunea, ea va trece în administrarea consistoriului gr.-or. din Sibiu.

Iată în faţa noastră figura unui bătrân cu suflet ideal. Când mergi să-l cercetezi îl afli în o casă modestă, coperită cu pae în rînd cu a ţeranilor, cu a iubitului seu popor. Altul, dacă i-a dat D-zeu prindere, ar umbla să-şi folosească venitul pentru îmbuibări trecătoare, pentru podoabe trecătoare, pentru fâliri pămînteşti: când mergi în Balomir şi laşi să te conducă cineva la locuinţa parochului gr.-or., eşti condus în o modestă casă cu pae, dar' în lăuntru afli un simpatic tip de preot oriental, cu barbă mare şi albă, cu părul lung pe spate, *trăind modest dar' cu gândul la fapte nobile, la fapte ideale*, dând mai mult pe aceea, *ca numele seu să rămână strălucitor în lume după moartea sa*, decât pe aceea, ca dînsul să strălucească în viaţa asta poate în haine şi în case frumoase! Vorbind cu dînsul, îţi aminteşte cu duioşie numele Marelui Andrei Şaguna, la a cărui viaţă şi fapte se gândeşte mereu, şi dela care şi-a luat şi frumoasa pildă de a-şi asigura viaţa pentru scopuri de binefacere naţionale-bisericeşti. «Să ştie, că Andrei Şaguna îşi asigurase viaţa pe 100.000 fl. la banca „Assicurazioni Generali in Triest“ şi mare a fost binele ce l'a lăsat bisericii sale iubite acest incomparabil arhieru, când la moartea sa marea bancă numită, a solvit îndată neştirbită însemnata sumă, — şi la aceeaşi bancă »Assic. Generali« s'a asigurat zilele astea şi părintele Nicolae Suci pe 2000 cor., fiind pe alte 2000 asigurat la »Transilvania«. Şi plăteşte părintele Suci (în etate de 56 ani) 230 cor. pe an pentru acest scop, ceea-ce, ţinînd în vedere, că nu e dintre oamenii foarte bogaţi, e dela d-sa o jertfă foarte frumoasă pe altarul bisericii şi naţiunii sale. Prin aceasta îşi

inscrie numele în cartea binefăcătorilor neamului seu şi a bisericii sale.

Ne bucurăm în chip natural când vedem pe tineri avântându-se spre fapte ideale, dar' ne tresaltă sufletele de bucurie când vedem pe bătrânii nostri însufleţindu-se așa frumos pentru fapte ideale, — şi mulţumim lui D-zeu, că în acest ţinut, în Orăştie şi jur, putem arăta casuri de acestea, cum e frumoasa faptă a părintelui Suci din Balomir, apoi a părintelui Samuil Popoviciu din Beriu şi a altora, — şi nădejduim, că vom putea încă scoate la iveală şi pe alţii în alte părţi. D-zeu îi va binecuvînta şi neamul şi biserica lor îi va pomeni cu laudă!

Alt lucru vrednic de urmat.

Din Veneţia-inferioară primim ea-răşi o veste înveselitoare:

Locuitorii comunei »Veneţia-inferioară« erau vestiţi în înprejurime ca iubitori de rachie.

Spre bucuria noastră şi lauda lor, zice corespondentul nostru, vă pot vesti, că la iniţiativa tinerului şi harnicului preot Michail Ganea şi-a zelosului, înv. Ioan Stoica şi N. Cornea Cristoreanul, s'a pus bază la înfiinţarea unei *Reuniuni de temperanţă*, (de stîmpărare în beutul de spirtuoase). Aşa la Sf. sîrbători ale Invierii Domnului o parte mare din locuitorii comunei, în frunte cu cei mai mari iubitori de rachiu, au promis înaintea Sf. altar, că afurisit să fie acela, care Dumineca şi sîrbătoarea va mai pune piciorul în cărcimă!

Dacă așa am face toţi în toate satele noastre româneşti, mulţi, foarte mulţi bani ar rămânea în pungile noastre, cu cari am putea apoi acoperi necazurile şi lipsele zilnice.

D-zeu întărească pe Veneţieni în propusul lor, ear' voi harnici păstori fiţi împreună cu poporul vostru veseli,

căci munca asta roade îmbelșugate va aduce, și încă multe bune și frumoase lucruri vrednice de imitat veți putea astfel face, ca să vă binecuvinteze fiii și fiii fiilor vostri.

S. P.

Starea sămănăturilor.

Ministeriul nostru r. u. de agricultură a publicat icoana ce și-a făcut despre starea sămănăturilor în țară, pe temeiul știrilor primite dela raportorii economici pe care îi are peste tot locul. Iată ce spune:

Roada *grâului* ăstan, peste toată țeara la olaltă socotită, nu dă nădejde de mai mult ca anul trecut, și anume: 37 milioane măji metrice de *grâu*; *săcara* 12 milioane măji m.; *rapîța* 11 mil. m. m.; *ovės* 10 mil. m. m.; ba se poate zice că în total fiecare plantă dă mai puțin cu câteva mii de măji metrice, decât în anul trecut.

În a treia decadă (1 decadă=10 zile a lunii) a lui Iunie, timpul a umblat, în cele mai multe părți ale țerii mai bine ca în cele două de nainte. Cu toate astea nici timpul acesta mai priincios, n'a putut repara cu totul pagubele pe care le-a pricinuit timpul rău de mai nainte, așa că deși ici-colea s'a îmbunătățit starea sămănăturilor, în deosebi ce privește calitatea (bunătatea), cu toate astea nădejdiile de roadă mai

bogată nu sunt mai mari ca în săptămânile trecute.

Ear' fiindcă acum suntem aproape de seceriș, apoi după cât se vede și după cât se judecă, că se mai pot desvolta holdele, se dă socoteală, că roada nu va atinge nici mijlociul bunătății depline.

În deosebi se află că:

Grâul de toamnă pe multe locuri începe a se coace mai iute ca de regulă, pe unele locuri e deja așa de înaintat, că în săptămâna viitoare încep a se cerea. Dar' pe alocurea e încă țare verde grâul, așa că ăstan secerișul se va începe în timpuri foarte deosebite. Se va recolta în țara întreagă de pe cele 5.877.378 jug. cadastrale, cam 36—37 milioane măji metrice, deci cu vre-o 2 mil. mai puțin ca an.

Săcara de toamnă tăgăduște roadă bună, mai ales ca calitate. Pe unele locuri încă prin 20 Iunie se începuse secerea ei. În socoteală mijlocie va da jugerul cam 6 măji metrice. Intrece ceva anul trecut.

Rapîța de toamnă a început a fi secerată în părțile de Miază zi ale țerii, ba și în unele părți mai din sus. Roadă nu e peste tot locul mulțumitoare.

Ovėsul în timpul din urmă s'a intrămat, îndeosebi pe pusta Ungariei, pe unde a plouat. Dar' în cele mai multe părți e încă mai slab decum e pe vremea asta în ani normali. Din pricina asta se prevede, că producția ovėsului va fi ăstan mai slabă și de

văluită de razele lui calde, cu fața în bătaia unui vânt ușor și răcoros, o luă rasna prin miriște în spre coasta păduricei din zarea dealului. Unde se ducea?... Nici ea nu știa.

În zarea dealului, se opri o clipă, privind calea largă ce se întindea de cealaltă parte. Zăria acolo, ca printr'o pânză străvezie, alte sate, alte păduri și coclauri în depărtare. Ii venia, par'că, să sboare pe deasupra văii aceleia pe coasta celuilalt deal și de acolo tot așa înainte, să se ducă departe...

Obrajii îi erau aprinși ca para focului. Sînul ei fraged și tîmplele îi svicneau cu putere. Fugea, strîngîndu-și sînul cu mânele. I-să părea că nu mai atinge pămîntul. Par'că era fermecată.

În coasta păduricei, dădă de umbră. Vîntul ușor și răcoros dispăruse. O liniște așa de adîncă, în cât o deșteptă

cât cea din anul trecut, care și el a fost slab.

Rapîța e deja secerată pe pustă, ba pe aiurea au și îmblătit-o. A dat 4—8 măji metrice pe juger.

Cucuruzul e foarte deosebit la stare în deosebitele părți ale țerii. Pe unele locuri s'a întărit bine, dar' pe multe locuri, ca d. e. pe țermurii Tisei și în Ardeal, e încă slab.

Grumpenele, afară de locurile unde se simte lipsa de ploaie, stau bine.

Inul și cânepa sunt pe alocurea mărunțele, dar' ploile din urmă le-au îndreptat. Inul în mare parte e înflorit, cânepa acum începe.

Tutunul e cam întăriat în desvoltare. Il sapă acum.

Napii de nutreț și de zahar stăteau rău, dar' ploile zilelor din urmă i-au intrămat binisor.

Viile au înflorit între împregiurări normale, și acum le sapă și le leagă și plivesc. În contra peronosporei au fost stropite peste tot locul.

Poamele tăgăduiau mult, dar' în urma vremii secete, au început a cădea tare și a fi vermenoase, pe alocurea furtunile le-au scuturat tare, așa că roadă bogată de poame, numai în puține locuri se nădăjduște.

*

În ținutul Orăștiei până acum sămănăturile se arată frumoase, pline de nădejdi, decumva vremea schimbată și grindina nu le va ruina. Viile au pierdut deja mult prin grindina căzută zilele astea.

o clipă din visul ei. Se opri sub un stejar, privind mirată în jurul ei. Picioarele îi tremurau. Să lăsă ușor în genunchi; își luă capul între mâni și căzu cu fața în iarbă. Plîngea cu hohot.

Plînsul o ușură. Încet-încet se liniști; o oboseală copleșitoare îi cuprinse tot trupul. Căzu într'un somn adînc.

Înspre sară, pe la toacă, deabia se deșteptă, privind nedumerită în jurul ei. Nu știa unde-i. Clopotul satului o dumeri. Se sculă repede și plecă îngrijată, ca nu cumva măsă sau tată-său să fi venit acasă.

În poarta casei se mai liniști; nu venise nimeni; lăcatul era tot pe ușă, o sete ferbinte îi usca buzele. Luă cofa de pe prispă și se lăsă în vale la șipot.

Tocmai trecea drumul cel mare din mijlocul satului, când auzi un tropot de cai și sunete de clopoței, venind

FOIȚĂ

INDURARE

— NUVELĂ —

(Urmare)

Se ridică în picioare să vadă dacă tot mai e horă. Putu distinge câteva fete, prietene de-ale ei, cari jucau. Făcu câți-va pași, fără să știe unde se duce. Ochii cădeau pe drumul Galațului; urmări toate încovăiturile lui, până departe.

În loc să se lese în vale, la horă, picioarele o îndreptară spre dealul din dosul casei lor. Trecu pe lângă două case, singurele cari mai erau în deal de-a lor. N'a văzut pe nimeni prin ogradă. Aveau lăcatu pe ușă. Plecă tot înainte; și cu cât se apropia de zarea dealului, cu atât mergea mai repede. Soarele era aproape la amiază. În-

AGRICULTURA

Seceratul.

Bonul spicoaselor trece prin trei stări de coacere mai însemnate, anume: a laptelui, a pîrgei și a coacerii depline sau rescoacerii. Aceste trei stări de coacere ori-ce plugar le știe deosebi cu înlesnire, și ele îi servesc de îndreptar pentru începerea seceratului.

Până bonul e în stare de lapte, spicoasele nu se seceră, pentru-că bonul ar rămânea sbîrcit și fără putere; și deci am îndura perderi. Dar' și seceratul când bonul se află în starea a treia nu e împreunat cu câștig. Fiind spicoasele rescoapte, ele se scutură, mai ales grâul și orzul, și prin aceasta se pricinuesc mari perderi. Tocmai de aceea seceratul se începe de obicei când bonul este în pîrgă sau de jumătate copt, și se coace apoi deplin până când se sfîrșește cu seceratul, cum și în timpul cât stă porlog, în snopi și clăi.

Numai spicoasele menite pentru a scoate din ele grăunțele de sămănat trebuie lăsate să se răscoacă.

De obicei mai întăiu se seceră sîcara și orzul, și numai după-ce s'a sfîrșit cu seceratul lor se începe secerișul grâului și pe urmă al ovîsului. Seceratul sîcării se începe cu 10—14 zile mai de timpuriu ca al grâului.

Timpul secerișului atîrnă, firește, dela climă, în parte dela umblarea

timpului, ș. a. În ținuturile șesoase, cu clima călduroasă, secerișul se începe pe la mijlocul lui Iunie, în ținuturile colinoase și deluroase, cu climă mai răcoroasă, pe la sfîrșitul acestei luni, ear' la munte în sfîrșitul lui Iulie și pe la începutul lui August.

Dar' nici în același hotar secerișul nu se poate începe an de an la același termin. Dacă primăvara a fost timpurie și vara caldă și secetoasă, secerișul se începe mai de timpuriu, ear' dacă primăvara a fost târzie, ear' vara ploioasă și răcoroasă, secerișul încă va trebui să urmeze mai târziu.

Seceratul spicoaselor se îndeplinește cu secerea, cu coasa împedecată și cu mașina de secerat.

Cel mai obicinuit mod de secerat este, fără îndoială, cel-ce se îndeplinește cu ajutorul secerii. Atât grâul, cât și sîcara, orzul și ovîsul se seceră mai bine cu secerea; dar' acest mod de secerat este anevoios și costă mult; de aceea în multe locuri el a început să fie înlocuit cu coasa; îndeosebi cei cu pămînt mai mult, fac economisări însemnate înlocuind secerea cu coasa. Pentru seceratul unui jugîr de holdă sunt de lipsă 5—6 oameni într'o zi. Un bun cosaș cosește un jugîr de holdă în timp de o jumătate de zi; deci lucră înzecit mai cu spor, și în urmare și mult mai ieftin.

Până spicoasele se treerău (îmblă-teau) cu îmblăcii, seceratul cu secerea era neapărat trebuincios; de când însă

se treeră cu mașina, nu mai e neapărat de lipsă ca chiar toate firele să se așeze spic la spic; căci din mașină și așa nu scapă spicele neîmblătite sau nescutate. De altfel coasa împedecată sau cu greblă, este astfel întocmită, că firele tăiate nu le împrăstie și incurcă, ci le așează frumos unele peste altele, spic la spic, aproape cum se face și cu secerea.

Cosirea însăși se face, sau dela holdă în laturi, sau cătră holdă. În cazul întăiu pot urma fără împedecare mai mulți cosași, unul după altul; în cazul al doilea, pe urma cosașului trebuie neapărat să urmeze un adunător, femeie sau copil, care să pună la o parte, pe legături, grâul cosit.

Legatul și uscatul bucatelor.

Pentru-ca să se uște cât mai bine, bucatele, pe dată ce au fost tăiate, se așează în mănunchi și brazde, cari se mai numesc și porloage. Acest mod de uscarea se folosește cu deosebire când bucatele sunt pline de rouă sau altcum jilave în urma ploilor; de asemenea când ele au fost secerate în lapte sau fiind prea îmburuenate, ori apoi când, în urma ploilor mari, au fost rîsbite în clăi. Dacă n'am face astfel în numitele împregiurări, bucatele s'ar putea ușor încinge, și ni-s'ar pricinui pagube simțite. Dar' mai cu samă ovîsul și orzul, în cari avem sămănate luțernă sau măzêriche, trebuie totdeauna uscate în mănunchi și brazde.

despre poarta satului. Se opri puțin să asculte. Până să-și dea seama, vîzî trecîndu-i pe dinainte o trăsură cu patru cai înaintași.

Tatăl ei, pe capră, mai mîndru decît boeru, o zări; vesel: îi făcu semn cu biciu că, iacă am venit!

Cuconu Ieni își întoarse repede capul îndêrêt ca s'o vază și el. Irina zări o barbă stufoasă și neagră ca fundu ceanului. Sfîciocșă, își lăsă ochii în pămînt, urmîndu-și calea spre șipot.

O vedenie urită, parcă-i trecu pe dinaintea ochilor. Se întoarse repede acasă, așteptînd neliniștită.

Peste un ceas deabia, tată-său intră pe poartă cu o legătură la subțioară. Găsi pe irina în mijlocul ogrăzii aruncînd grăunțe la păseri.

— Da mă-ta unde e, Irino?

— S'a dus la țîrg, tată.

— Ce-ați mai făcut, de când am plecat?

— Apoi... la cîmp... am mai cules niște fasole și cartofi.

— Da păpușoi?...

— Mai nimic, tată! Pe ici pe colea câte un știulete; de ne-am alege măcar cu hlujanii pentru vite.

— Așa e. Da las' Irino, că nu e nimic. Am scăpat de nevoe! Iacă am intrat la curte. Boeru îmi dă zece galbeni pe an, îmbrăcăminte și câte ceva faină și udătură, când vom avea nevoe.

Irinei, par'că nu-i venia să-l privească în față.

— Da ce ai, Irino? Par'că te-ai schimbat la față.

— Deh, știu eu, tată! M'o tot durut capu și par'că mă ia cu friguri din când în când.

— Ține legătura așta și du-o în casă.

Irina luă legătura din mînile lui Vasile; se duse în casă. Vasile făcu câte-va ocoale prin ogradă și prin poiată; intră și el în casă. Irina se gătea să pună de mămăligă.

— Ia vino încoace, fă Irino! Uite, ți-am adus și ție un bariș frumos, albastru, cum îți place ție; boeru l-a ales. Uite, vezi, și o păreche de cioboțele.

Irina nu îndrăsnea, să se apropie. Rămase înmărmurită cu căușu în mână privind de departe cum Vasile întindea barișu.

— Mă duc să mulg capra, tată.

Irina eși. Vasile strîngînd lucrurile, își zicea: Dacă o veni și ea fată în casă la curte, mai capît zece galbeni pe an. Boeru mi-a zis că-i dă și ei

Când bucatele sunt pe deplin coapte și lipsite de rouă sau umezeală din ploii, cum și de burueni, ele se leagă pe dată în snopi.

Pentru legat la noi se întrebuințează de obicei legături făcute la fața locului în timpul secerișului, din holda ce se seceră, și numai pentru legarea primăverilor din samă afară mici se întrebuințează altfel de materii, și anume: paie de grâu sau de seacă, papură, nuiele de răchită, coaje de teiu ș. a.

În unele locuri plugarii își găsesc legăturile de mai înainte, și nu-și mai perd timpul cu facerea lor în decursul seceratului; și bine fac. În zilele ploioase, sau când nu e îmbulzit de alte lucruri, plugarul ar putea să-și gătească toate legăturile trebuincioase, atât pentru bucatele de toamnă, cât și pentru cele de primăvară. Un om poate face peste 800 legături într-o zi. Alții cumpără legăturile. Reuniunea agricolă din Sibii imbia de cu primăvară legături de snopi foarte practice și trainice miia cu câte 15 cor. 60 fil. sau 14 cor. 50 fil. după mărime. Atâta numai că ce se poate găti la casă, nu trebuie cumpărat.

Legăturile gătite mai înainte se udă, ca să nu se rupă.

Snopii trebuie făcuți potrivit, nici prea mari, nici prea mici. Când ei sunt mici, se perde timp prea mult cu facearea lor; ear' când se fac prea mari, e greu a umbla cu ei la clăit și încărcat, și se și uscă mai cu anevoe. Din spi-

coasele de toamnă snopii trebuie făcuți de 8—10 gk., din cele primăvaratice de 7—8 kg. De altfel secerătorii îndemânatici știu să potrivească mărimea snopilor.

Legatul snopilor îl îndeplinesc cu deosebire bărbații, mai rar și femeile, și se face mai bine cu ajutorul unui vârtej de lemn.

Clăitul este de multe feluri, și numărul snopilor, din cari se compun clăile, încă este foarte deosebit. În unele locuri clăile se fac de câte 20 snopi, în altele din mai mulți, chiar și până la 36 snopi.

Modul de clăit încă este foarte deosebit, după cum cutare ținut e mai secetos sau mai umed. În ținuturile mai secetoase snopii se pun grămadă, și anume: unul de desupt, apoi peste el se pun culcați 4 snopi, așa ca spicele să zacă pe numitul snop; alt rând de snopi, mai puțin cu unul, se pune peste rândul al doilea, dar' cu spicele întoarse, și peste acest rând încă un al treilea rând, mai puțin cu un snop, ear' în vîrf un singur snop.

Pusul în cruce este obicinuit în cele mai multe locuri, și este un mod foarte bun de clăit; despre el nu mai lungim vorba. Atâta numai, că în unele locuri se pun clăi, în altele jumătăți; modul așezării snopilor este însă cam același.

În unele locuri se fac clăi rotunde, punându-se snopii în picioare, cu spicele în sus, și deasupra un snop cu

paiele resfirate în forma unei căciule, cu spicele în jos, care să acopere spicele snopilor de desupt.

În ținuturile ploioase snopii se pun în forma cortului, cu spicele în sus, adecă două rînduri de snopi, ale căror spice se razimă unele de altele, și deasupra se pune coperișul. În ținuturile de tot ploioase se fac clăi mari, peste cari se pune coperiș în toată forma.

Bucatele trebuie să rămână în clăi până s'au uscat pe deplin, cei-ce se prea grăbesc cu căratul, nu arare-ori se căesc amar; căci bucatele puse grămadă, fiind în stare jilavă, se pot încinge și strica cu totul; se pot chiar și aprinde. În astfel de împregiurări pagubele pot să fie mult mai mari, decât dacă bucatele s'ar fi lăsat timp mai îndelungat expuse ploilor în câmp. Ear' bucatele încinse se strică uneori cu totul, atât grăunțele cât și paiele, încât nu se mai pot întrebuința aproape la nimic, și cel mult ca gunoiu sau la ars.

O scenă duioasă.

(Din Africa-de-Sud).

Povestea se petrece în Transvaal, într-o vale pe unde trecuse focul războiului, lăsând negre ruini și mormane de cenușă, în locul albelor căsuțe și a florilor.

O văduvă, a cărei casă fusese dărîmată de Englezi spre a o pedepsi

îmbrăcăminte și dac'o fi mulțămît și-o mai da și doi juncani, când te-i mărita. Ia o să te norocească!

Irina nu răspunde nimic. Rămase încremenită cu o ulcea în mână. Fața și vorbele lui moș Șerban și ale lui George îi reveniră în minte.

— Ei? ce zici, Irino?

— Ce să caut acolo, tată. Eu nu știu să fac treaba acolo. O să muncesc cu mama la câmp. Nu-mi vine să mă duc acolo!

Două șiroae de lacrimi brănda obrazii Irinei, și cădeau în picături pe ulceaua ce ținea în mână. Nu s'a mai putut ținea; a și eșit pe ușe. În capetu prispei plângea înăbușit cu pestelca la ochii.

— Dacă nu vrea, omule! Ce să-i faci? Zicea mama zoita.

Vasilie eși pe prispă, uitându-se încruntat la ea.

tot atât. Da, ce dracu, o fi avînd fata de-i așa de întunecată și hurzuză.

Vasile tocmai își cerca un spențer nou când mama Zoita intră cu desagi, plini cu oale și ulcele.

— Eh... iacă! ai venit Vasile? Da fata unde e?

— Mulge capra în grădină. Uite, Zoito, ți-am adus și ție un cumasă de rochie, cu puchițai, știi, cum ziceai că ai văzut la Ruxanda lui Sandu.

Zoita privea cu bucurie bucata de cit, frecînd-o între degete, să vadă dacă e bună. Uite, și pentru Irina un bariș și o păreche de cioboțele. Mi-a dat boeru trei galbeni înainte. Să ține Zoito, de mine să aduc și pe Irina fată în casă la curte. Ne mai dă încă zece galbeni pe an; și dacă o fi fata de treabă, îi mai dă și o păreche de juncani, când s'o mărita. Ia o s'o norocească.

Mama Zoita asculta clătînd din cap.

— Dac'o vrea numai! Da nu știu zău, Vasile!

— Și de ce să nu vrea? Ce? par'c'o s'o mănânce. Iaca am să-i spun acum!

Irina intră cu ochii în pămînt, ținînd în mână un șistar mic cu lapte.

— Eh! Da când ai venit, mamă?

— Iacă acum. Ia scoate oalele și ulcelele cele din dăsați, Irino.

Înainte vetrei, păzînd ceaunul cu mămăligă, Irina scoate una câte una oalele și ulcelele privindu-le. Cari mai de cari i-să păreau mai frumoase. Își alese o ulcică, spunînd masei că aceea o să fie a ei. Mama Zoita din mâna stîngă făcîndu-și cot, măsura bucata de cit.

— Iacă, Irino, zise Vasile, boeru vrea să vii și tu la curte. O să-ți dea și ție zece galbeni pe an, mîncare și

fiind-că fiul său luase armele pentru patrie, locuia printre ruine, într'un mic bordeiu, pe care civilizația 'i-l lăsase, și al cărui mobilier avea câte-va scaune de lemn și un mic paravan, care despărția în două mizerabilul refugiu.

Trei zile s'au scurs dela trecerea hordelor aprinzătoare, când veni fiul văduvei; el sosi cu pușca pe spate și stăt cu inima strânsă de durere în fața acelei triste priveliști de pustiire. E liniștea chaosului și a morții. Soarele, la apus, perea aruncând ultimele-i raze de foc.

— Mamă! strigă tinărul Bur.

Văduva eși din bordeiu.

— Mamă, sërmana mea mamă! — și o îmbrățișează, o strînge pe pieptul său, o mângăie, o sărută. Apoi: cu pumnii strînși, cu ochii fulgerători, strigă:— Ah, tâlharii!

— Taci, zise văduva cu glas rugător, și-și aruncă privirea îngrijorată spre paravan.

Tinărul Bur urmări această privire, și întrebă:

— E cine-va, mamă?

— Da, fiul meu.

— Cine?

Sërmana femeie stete puțin, apoi murmură:

— Un Englez!

Mâna îi strînse cu putere pușca; Burul făcu un pas înapoi și întrebă cu o voce plină de mirare și ciudă:

Un Englez aci!... Unul dintre acei sêlbateci?... Dar' e cu puțință?...

— Și ce te tot bocești? Dacă nu-ți place, n'ai decât să-ți iai lumea în cap! Du-te! Sau să mă ascuți, că de ce te-am făcut.

Irina plecă încet spre grădină, plângând într'una.

Mama Zoia turnă mămăliga pe fund. Chemă și pe Irina la masă; dar' n'a voit să vie.

În timpul mesei, Vasile sfătuește pe Zoia cum s'o facă pe Irina să vie la curte.

— Dacă nu vrea, omule, ce să-i faci!

— Ia s'o trimiți mâne la curte, Zoio. Zi să-mi aducă ceva, uite, să-mi aducă ciubotile.

Mama Zoia strîngea masa, aruncând fărmiturile la pui. Cădea și ea pe gânduri și par'că-i venia să țină mai mult cu fata.

De ce nu-i dă pace, își zicea ea.

Și isbucni în hohote de ris. Cu mâna pe pușcă, cu degetul pe trăgaci, Burul se aruncă spre paravan, ducându-se să omoare fără milă pe dușmanul ce-i căzuse în ghiare.

Dar' văduva îi ațină calea.

— Ascultă... stă să moară... El a trecut pe aci rănit, murind... E aproape un copil... vârsta ta... M'am gândit la tine și l'am luat!

— După aprinderea casei noastre ori înainte?

— După!... Oprește-te. Biblia noastră ne spune, că cu cât mai mult rău ni-ar face dușmanii noștri, cu atât mai mult trebuie să le iertăm lor?

Tinărul Bur se lăsă să cadă pe un scaun și cu ochii plecați, se gândia.

Mama vedea, că o luptă se dă în el, o luptă mai puternică decât aceea, pe care o repurtase pe câmpuri, în fața dușmanului. Ea urmăria cu neliniște turburarea lui; lupta fu lungă. În fine, mâna îi slăbi, pușca căzu jos și tinărul Bur spuse cu simplitate:

— Ai făcut bine, mamă.

Apoi se ridică cu greutate și se îndreptă în virtul picioarelor spre paravan.

Nici un sgomot. Văduva așteaptă și se gândește la o mamă depărtată, care suferă ca și ea. Ce vină are micul Englez, dacă 'l-au încărcat de arme și 'l-au trimis să moară departe de patrie?...

Deodată auzi un gemet, ca o suflare. Fiiul său reapără.

— Mamă, un păhar cu apă.

Dacă fata nu vrea.

Vasile eșia pe poartă îndreptându-se către curtea boerească. Mama Zoia se duse în fundul grădinii; găsi pe Irina, ascunsă în niște măturiți.

— Hai Irino fată, nu mai plânge. Las' c'om vedea noi ce-i de făcut. Vin de gustă ceva că și-o fi foame.

Irina cu ochii roșii de plâns mânca ca un copil chinuit. Mă-sa o privea cu dragoste și milă; și cu cât o privea cu atâta i-se părea mai dragă.

Biata fată! își zicea ea; de câteva zile slăbește vîzînd cu ochii.

(Va urma).

Ea îl aduse repede. Tinărul Bur se întoarse îndărătul paravanului, se aplecă spre rănit, îi udă fruntea cu milă, îl rugă să bea, murmurând:

— Sërmane copil!...

Tinărul Englez are o scurtă și trecătoare redeșteptare. Deschide ochii, măriți de friguri și de apropierea morții, se uită lung, ca în vis, la tinărul Bur, contra căruia fusese armat și care se afla în genunchi în fața agoniei sale. Și capul îi căzu îndărăt, pe când buzele-îi murmurau ultimul cuvânt:

— Iertare!...

Mama bură privia nemișcată.

Lacrămi mari curgeau pe fața ei mâncată de suferințe.

ȘTIRI DE TOT FELUL

Procesul „Bunului Econom“.

Pentru o notiță despre procesul tinerilor cari au încununat anul trecut mormentul eroului Avram Iancu, procuratura a făcut proces de presă foii noastre. Cătră sfârșitul anului trecut afacerea s'a pertractat în Deva și tribunalul a aflat noutățile de tot nevinovate și ne-a achitat. Procurorul însă a apelat la tablă la Cluj. Pe 23 Iunie n. editorul de pe atunci al foii noastre, dl I. Mihaiu a fost citat a se prezenta personal la Cluj la noua pertractare. S'a prezentat și și-a luat și avocat, pe dl Dr. Isac. Sfârșitul pertractării a fost că — »*Bunul Econom*« a fost osândit la o amendă de 50 cor., dl Mihaiu ne-a socotit pentru mergerea la Cluj 38 cor. iar' avocatul Dr. Isac pentru-că s'a prezentat și D-sa la pertractare ne-a socotit — 100 cor.!

Timpul începe a face giiji economilor în părțile acestea, fiind tot mai neprîncios pentru buna desvoltare a sēmănăturilor. De o săptămână în fiecare zi plouă cam după prânz și noaptea, peste zi soarele arde tare și holdele pot pâlî în loc de a să coace regulat. În 25 Iunie (Marți) după prânz o furtună puternică a descărcat asupra acestui ținut o ploae torențială împreunată cu grindină. Pe hotarul Orăștiei, Romosului, Căstăului, Beriului, pe la Orăștioara, pe la Balomir, etc., urmele grindinei se vîd viu pe cucuruze a căror foi sunt toate zdrănuite, dar' nu peste tot hotarul ci numai anumite fășii. La grâne n'a prea stricat.

Azi, Vineri dimineța, cerul s'a închis de tot și ploaie puternică isbită de vânt cade în stropi mari aproape neîntrerupt, ceea-ce poate aduce cu sine căderea holdelor de grâu, spre durerea economilor.

Foc mare a bătuit săptămâna trecută în comuna vecină Folt. Casele, șurile și alte supraedificate a alor 30 economi au fost repede prefăcute în cenușă. Oamenii duși la câmp, pe când au venit puțin au mai putut mântui. Au ars și unii viței și porci ce erau închiși acasă în cotețe. Unui proprietar, Hanner, se zice că i-ar fi ars și bani de hârtie vre-o 2000 cor. ce-i avea în casă. Și spre marea lor nenorocire, aproape toți au fost neasigurați contra focului.

In atențiunea meseriașilor. Reuniunea meseriașilor și comercianților din Sebeș »Andreiana«, proiectează arangearea unei *exposițiuni profesionale și industriale de casă, în Sebeșul-săsesc.* Vor expune învățăceii, sodalii, măestrii, și țăranii din Sebeș și jur, pot să expună și măestrii și sodalii și din alte părți, ceea-ce fără îndoială ar contribui la o mai bună reușită a expozițiunii.

Ziua deschiderii expozițiunii e fixată pe 29 Iunie st. v. (ziua de Sânt-Petru și Pavel). Premiile și diplomele se vor împărți la încheere, care va urma circa la două săptămâni. *Obiectele din afară* se primesc și sunt a se trimite la adresa Reuniunii sus numite cel mult până la 27 Iunie n.

Detailuri se vor publica ulterior.

O mamă vitregă. Un cas ne mai auzit s'a întâmplat de curând în comuna Tâlmăciu (Ungaria), unde doi copii minori au săvârșit un omor. Țăranul Iosif Sztanyó înainte cu câți-va ani a rămas văduv, ear' celor doi copilași, un băiat și o fetiță, ai săi li-a angajat o crescătoare. De fapt Sztanyó s'a și căsătorit cu Catalina Stefanca. Mama vitregă însă nu putea să sufere pe nenorocii copii. Vieța micilor copilași a fost un adevărat chin și ei nici nu cutezau să se tângue tatălui lor. Astfel trecură trei ani și spatele micii Mărioare și a micului Iosif erau tot vinete de bătăi. Zilele trecute Mărioara, ca de comun, merse cu găștele la pășune și fiindcă copilei de 12 ani i-a fost foame, a minat de astădată găștele mai de

grabă acasă. Mama mașteră însă pentru aceasta a bătut-o rău și a tirit-o de pâr prin curte. Toate acestea le a văzut micul Iosif, care are numai 13 ani, și și-a propus să-și răsbune. Seara tatăl copiilor s'a dus cu caii în câmp, ear' mama vitregă s'a culcat afară sub un șopron. Mai târziu, când copilul văzù că mama doarme, a luat briciagul tatălui și i-a tăiat gâtul! Micul Iosif dimpreună cu sora-sa și-au luat niște haine și în puterea nopții au plecat de acasă. Ei însă n'au mers departe și la viile satului s'au oprit, unde au dormit până dimineța, de unde apoi au fost excorțati la casa satului. Micii ucigași au mărturisit tot zicând, că n'au mai putut suferi bătăile mamei lor vitrege. De-ocamdată copiii se află în închisoare preventivă.

Recolta în România. »Berliner Börsen-Courier« primește dela corespondentul său din București următoarele:

Ploile abundante din ultimele zile au avut un efect favorabil și din toate județele vin cele mai bune știri despre perspectivele viitoarei recolte a cerealelor, care promite un rezultat strălucit cu atât mai vârtos, cu cât, după toate probabilitățile, prețurile vor fi cu mult mai bune decât în anul trecut.

Agricultorii, cari din tristul an 1899 avuseseră să se lupte cu cele mai mari greutăți, resuflă liniștiți și împreună cu ei țeara întreagă, căci România trăește exclusiv din produsul solului său în cereale.

Nu ne mai despart decât câteva săptămâni dela timpul când se începe de obicei, aici în țeară, secerișul, strângerea cerealelor; dacă vremea se menține tot așa de favorabilă ca până acum, și dacă vom avea noroc de o recoltă bună și bogată, după cum se speră după toate semnele îmbucurătoare de până acum — atunci România va face un pas uriaș spre îmbunătățirea situațiunii sale economice și financiare.

Politica financiară a guvernului, va avea astfel un sprigin neprețuit, și această țeară înzestrată cu bogății naturale așa de mari, va învinge repede consecuențele triste ale anilor 1899 și 1900.

Stipendii pentru bătrâni. Consiliul comunal din Cernăuți a decis a înființa din incidentul zilei natale a 70-a

a M. Sale Impăratului patru stupindii de câte 100 cor., cari în fiecare an, la 10 August, se fie împărțite între bărbați și femei, fără deosebire de naționalitate și confesiune, cari au trecut vârsta de 70 ani, sunt sârmani și nu-și pot agonisi singuri cele necesare pentru traiul lor.

Omorit de grindină. O furtună grozavă cu grindină s'a descărcat Sâmbăta trecută asupra comunei Nagy-Tószeg din comitatul Torontal. Furtuna a început îndată după amiază și în timpul cel mai scurt o ploaie torențială se vărsa din nori însoțită de tunete și fulgere. A durat până pe la 5 ore d. a., ear' după aceasta a urmat o grindină de mărimea nucilor, care a acoperit pământul, nimicind întreagă recolta. O femeie bătrână, care era în câmp la lucru, pe drum spre casă, a fost omorâtă de ghiață! Cadavrul ei numai a doua zi a fost aflat.

Milionari Români în Transvaal. Revista franceză »L'illustration« publică în numărul său din urmă o ilustrație reprezentând redeschiderea solemnă, în prezența generalisimului Kitchener, a unor mine de aur din Johannesburg. Sărbarea redeschiderii a fost presidată de d-nii George și L. Albu, directorii și proprietarii de mine. Lumea se întreabă, cine sunt d-nii G. și L. Albu? Sunt doi frați români din Galați, cari încă din 1875 au plecat din Galați la Alexandria, apoi în Indii și în Anglita, și dela 1883 se află în Transvaal, unde prin muncă au devenit proprietarii a două mine din cele mai mari. Amândoi sunt archimilionari.

Bătae în claustru. Din Murăș-Oșorheiu se anunță o întâmplare foarte picantă, care, prin urmările sale, a produs mare senzație în întreg orașul. Copila unui domn de-acolo, elevă în clasa a VIII-a a claustrului (mănăstirei) de călugărițe, se înamorase de un oficer al garnisoanei locale și avea cu dânsul dese întâlniri secrete. Faptul însă s'a descoperit, și întreg institutul nu vorbea decât de aventura amoroasă a elevei din claustru. Căci fata însăși, nu făcea de loc secret din aventura sa; povestea chiar adeseori de oficerul său »schneidig«, cu multă pasiune, tuturor colegelor și accentua: cât se simte de fericită! Vestea a ajuns însă și la urechile tatălui fetei, și indignat de svonul

neplăcut, acesta a năvălit cu furie în claustru și a bătut crâncen cu palma și cu bastonul pe o elevă, care știa să enareze tot secretul și aventura colegei sale înamorate. În urma bătăii, fata zace bolnavă, și casul a indignat pe toți din oraș. S'au pornit din asta și mai multe dueluri; numai »schneidig«-ul oficer tace, în loc de a merge să spună o vorbă—cel puțin mamei fetei...

In contra șoarecilor la Paris.

Printre mijloacele de luptă în timp de ciumă, unul dintre principale este azi recunoscut: *stîrpirea șoarecilor*, căci prin ei se răspândește ușor boala din casă în casă. Cum și ce fel? Asta e asta! Să prinzi unul sau mai mulți șoareci nu e lucru mare, dar' ca să-i stîrpești pe toți, se vede că treaba asta e prea de tot.

Și-au frământat capul și Parisienii cu această treabă, căci pe la densii, prin hale mai ales, s'a înmulțit gusgănimea în chip îngrozitor, gata să mănânce oamenii de vii, cum zice proverbul, dar' n'au găsit încă un mijloc bun de recomandat la toată lumea.

Vechiul vânător de șoareci, pisica, cu civilizația parisiană s'a domnit de tot, s'a dat și ea la viața de plăceri și de desfătări și nu mai e bună de stîrpit șoarecii. A venit chimia cu mijloacele ei otrăvitoare și a înlesnit omului să facă să piară șorecimea din multe stabilimente publice, în cari se încuibase de ani îndelungați. Dar' la otravă nu poți ajunge pretutindeni și așa ușor.

Cursele și capcanele? Și ele nu prind decât un număr oare-care de șoareci. Injectarea în șoareci a unui venin de boală prin care se otrăvească toți, îi stîrpește ca odinioară epurii din Australia, dar' expune la primejdie animalele domestice și chiar pe om.

Eată, că a venit rîndul cânelui. Parisianul crede azi în câne, că-l va scăpa de șoareci și prin urmare și de ciumă. Sunt câni de șoareci ca: raterii, bulldogii și alții, cari de dimineața și până seara sunt în stare să cutreere toate colțurile și ascunzătoarele șoarecilor cu o pasiune și o stăruință extraordinară! Ei intră pe dedesubtul magasiilor, prin canalurile orașului și gătue guzganii mari de câte 650 grame greutate.

Sunt azi la Paris persoane, cari se ocupă înadins cu dresarea unor câni de șoareci, foarte potriviți, pentru stîrpirea șoarecilor, și rezultatele sunt bune.

Mulțumită publică.

Iată afară de cei publicați în numărul trecut, numele bunilor creștini și creștine cari au adus daruri frumoase casei Domnului în parochia Coșteiu, împodobind noua biserică, așa că azi e fala comunei:

Măestrul Ioan Berariu și sora lui Maria Mondir au dăruit o cruce de bronz frumos aurită, în preț de 30 fl.; 2 sfeșnice de argint de China pentru câte 3 lumini în preț de 22 fl., unul dăruit de creștinul Nicolae Recian și altul de Vas. Ardelean și Iacob Cocioba; o cruce de mână frumos lucrată dăruită de mătușa preotului Lidia Nădeșteanu; două tăiere pentru tasuri dăruite de locuitorul din Lugos Vasile Dobrin; o odajdie frumoasă în preț de 100 fl.; o candeluță de argint de Alpaca în preț de 22 fl.; la aceste 2 din urmă jertfe au contribuit: Adam Groza 5 fl., Vas. Terziu 5 fl., Franț Ferariu 5 fl., Dim. Hoban 2 fl. 50 cr., Elisav. Ferariu 2 fl., Iulia Oprea 1 fl., Maria Repede 1 fl., Elis. Cocioba 50 cr., Ana Paulescu 50 cr., Petru Repede 1 fl., Ioan Muntean 1 fl., Ioan Berariu 2 fl. 50 cr., Roza Berariu 1 fl., Ioan Balan 1 fl., Ioan Cuzma 1 fl., Ioan Vermeșian 50 cr., Ioan Cocioba 50 cr., Atanasie Terziu 2 fl. 50 cr., Atan. Țeran 50 cr., Persida Margan 50 cr., Sandu Voichescu 50 cr., Vas. Novacescu 2 fl. 50 cr., Vich. Stoicanescu 50 cr., Nic. Resian 2 fl., Ioan Pascuț 1 fl., Iosif Paulescu 50 cr., Trăilă Pascuț 50 cr., Vas. Ardelean 1 fl., Ioan Stoicănescu 50 cr., Tănase Muntean 50 cr., Ioan Matei 50 cr., Iconia Ferariu 50 cr., Dim. Voichescu 50 cr., Petru Cocioba 50 cr., Dim. Cuzma 50 cr., Maria Cuzma 50 cr., Ioan Terziu 1 fl., Franț Stoicănescu 50 cr., Iacob Cocioba 1 fl., Vas. Dobia 1 fl., Iulius Cocioba 50 cr., Mitru Dumitrescu 50 cr., Maria Spaia 50 cr., Stefan Dumitrescu 1 fl., Vas. Neagoe 50 cr., Samson Suciuc 50 cr., Lidia Nădeștean 50 cr., Atanasie Stoicănescu 2 fl. 50 cr., Maria Cuzma 1 fl., Elena Ferariu 1 fl., Veta Paulescu 1 fl., Veta Cuzma 1 fl., Maria Spaia 1 fl., Petru Cuzma 1 fl., Maria Terziu 1 fl., Petru Maria Repede 1 fl. 50 cr., Ioan Cuzma 1 fl., Dim. Crista Stoicănescu 1 fl., Trăilă Hoban 1 fl., Sofia Pan 50 cr., Elisaveta Ocnariu 40 cr., Ioan Elena Toma 50 cr., Domnica Andrei 40 cr., Măda Pascuț 50 cr., Raveca Dobia 30 cr., Iconia Arde-

lean 30 cr., Iulia Țeran 20 cr., Anastasia Pascuț 20 cr., Maria Stoicănescu 30 cr., Maria Subescu 10 cr., Elisaveta Terziu 50 cr., Anișca Muntean 20 cr., Elisaveta Toma 20 cr., Maria Balan 40 cr., Persida Grecu 20 cr., Iconia Paulescu 20 cr., Veta Toma 20 cr., Zărie Ardelean 20 cr., Anișca Subescu 30 cr., Anișca Paulescu 48 cr., Versavia Voichescu 30 cr., Maria Terziu 20 cr., Paraschiva Anișescu 30 cr., Sofia Hoban 60 cr., Sofia Rujescu a adunat dela multe femei 2 fl. 10 cr., Sibinca Mada 40 cr., Elena Stoian 10 cr., Sofia Suciuc 20 cr., Elena Bombeș 30 cr., Vasile Paulescu 50 cr.

Laudă și mulțumită se aduce preotului, colectanților și dăruitorilor pentru rezultatul obținut.

*Unul căruia îi zace la inimă
binele comunei.*

Din însărcinarea „Reuniunii Economice“:
Eidtor și redactor responsabil: Ioan Moța.

272—1901. végrh sz.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a szászvárosi kir. járás-bíróság 1898. évi Sp. I. 175 számú végzése következtében Dr. Draea Eneas ügyvéd által képviselt „Ardeleana“ pénzüintézet javára Kincs Aron és társa ellen 160 kor. s jár. erejéig 1899. évi július hó 24-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján letoglalt és 1020 kor. becsült következő ingóságok u. m.: Ardelean Radunál marhák, lószekér s egyéb gazdasági eszközök nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek v.-hunadi kir. járás-bíróság 1901. évi V. 176/2 számú végzése folytán 160 kor. tőkekövetelés, ennek 1895. évi november hó 21. napjától járó 8% kamatai, 1/3% váltó díj és eddig összesen 47 kor. 60 fillérben bírósággal már megállapított költségek erejéig Batizon alperes Ardelean Radu lakásán leendő eszközésére 1901. évi július hó 9. napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul s el fog-nak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és telülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, jelen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt V.-Hunyadon 1901. évi június hó 21. napján.

DACZO ERNŐ.
kir. bír. végrh.

„LA ROMÂNCA!”

Cea mai bogată prăvălie în mărfuri de manufactură: în năfrâmi și șorturi dela cele mai fine, de mătasă, până la cele de toate zilele, și tot felul de pânze și stofe de haine pentru casă, pălării de pae pentru femei, haine de călușeri, bumbac, flanele, etc. etc. — este prăvălia

La Româncă!

a lui

Ion Lazaroiu

în **Orăștie.**

==== In prăvălia dlui Ion Lazaroiu în Orăștie, se primește numai decât un învățăcel, care se aibă cel puțin 2 clase gimnasiale. Viitor frumos! Condiții potrivite! =====

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE

Capital social: cor. 500.000. Fonduri de rezervă: cor. 330.000

(92) Depuneri: peste cor. 2.000.000. 27—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1) acordă împrumuturi cu interese de 8%;	4) cumpără și vinde mărfuri și produse;
2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5 ¹ / ₂ , ear' dela corporațiuni culturale cu 6%;	5) arândează și exarândează realități;
3) cumpără și vinde realități;	6) cumpără și vinde efecte publice;
	7) mijlocește operațiuni, specifice sub 3. 4. 5.

Ori-ce afacere se poate rezolva verbal în biroul institutului, ear' în scris prin corespondență.

Orăștie, 1901.

Dirrecțiunea.

621—1901. végr. sz.

ÁRVERÉSI HIRDET MÉNY

Alólrótt kir. bírósági végrehajtó által ezennel az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében közhírré teszi, hogy a szásvárosi kir. járásbírósnak 1900. évi V. 738 számú végzése folytán Dr. Draea Eneas szásvárosi ügyvéd által képviselt »Ardeleana« pénzintézetnek Mihú Nicolae lui Danilă és társai felkenyéri lakosok elleni 200 kor. tőke, ennek 1898. 5/X-től 6% kamatai 10 kor. 66 fill. eddigi valamint ezuttali 3 kor. 20 fill. árverés kitűzetési költségek erejéig kielégítésként lefoglalt és 1720 koronára becsült sertések, ökrök, tinó, szélrosta, szekerek és széna bírói árverésen elfognak adatni.

Mely árverésnek a szásvárosi kir. járásbírósnak 1901. évi V. 432/4 számú végzése folytán a helyszínén vagyis Felkenyér községben adósok lakásán leendő esz-közlésére határnapul **1901. évi július hó 17. napjának délutáni 3 órája** tűzetik ki, a midőn és a fenti ingóságok esetleg becsáron alól is azonban csakis készpénz mellett fognak elárvereztetni.

Kelt Szásvároson, 1901. évi június hó 24-én.

Rácz Árpád,
kir. bír. végr.

„Minerva“

Institut Tipografic

Orăștie.

Se recomandă a executa următoarele :

Opuri, Broșuri și Placate

Bilete de logodnă și cununie

Carte și epistole

☆ Circulare ☆ & prefcurenturi

Note, Bilete de vizită

Registre și imprimare

Anunțuri, Compturi și Adrese.

Bilanțuri etc. etc.

Această tipografie e provăzută cu cele mai bune mijloace tehnice și fiind bine asortată cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne, e pusă în pozițiune de a pute executa ori ce comandă prompt și cu cea mai mare acurateță!

Comandă din afară se efectuează repede!

SPICUIRI LITERARE

Pe jumătate de an . . . 1 cor.

Orăştie, 17 Iunie v. 1901.

Pe un an întreg . . . 2 cor.

E perdut!

Cânt-o pasere şi spune

C'or să vie zile bune,
Cu cer dulce strălucit,
Cu câmp vesel inflorit,
Şi cu dorul de iubit.

Păsărică nu cânta,
Că mă doare inima,
Şi de-ar trece ani o mie
Ce-a murit nu mai învie.

Floarea care-a vestejit.
Frunza care-a 'ngălbinat,
Tot ce-a fost şi s'a trecut
E perdut, etern perdut.

Matilda C. Poni.

Moş Nichifor Coţcarul.

(Povestire glumeată.)

(Urmare)

Mai ales, într'un rând, îi picase lui moş Nichifor două iepuşoare, care mergeau de minune la drum. Dar' la crâşmă, mort-copt, trebuiau să stee, căci le cumpărase dela un popă, nefiind pe vremea aceea povărnicii, de unde să cumpere altele, care să fie fuga tot într'una!..

Spunea tata, că i-au spus şi lui bătrânii, care auziseră din

gura lui moş Nichifor, că pe vremea aceea era bine să fii harabagiu în Têrgul Neamţului; că te apucau pe amânile. Cum eşiai din Varatic, întrai în Agapiea; şi cum eşiai din Agapiea, întrai în Varatic; apoi în Răsboeni, apoi pe la mitoace şi aveai muşterei, de nu erai bucuos; ba să-î duci la Peatră, ba la Fălticeni, ba pe la iarmaroace, ba la Râşca, ba în toate părţile, pe la hramuri.

Tot tata mai spunea, că ar fi auzit dela bunicul-bunicului meu, că protopopul dela Neamţ, de pe vremea aceea, ar fi zis unor călugăriţe, care pribegeau în săptămâna mare prin târg:

— Maiceler!

— Blagosloveşte, cinstite părinte!

— De ce nu vă astempăraţi în mănăstire şi să vă căutaţi de suflet, măcar în săptămâna patimilor?!

— Apoi dă, cinstite părinte, ci-că ar fi răspuns ele, cu smerenie: lăna asta ne mănâncă, păcatele noastre, dar' n'am mai veni noi! Căci, cum ştii sfinţia ta, mai mult cu şeiacul ne hrănim; şi apoi, de nu curge, măcar picură şi cine mişcă, tot pişcă...

Protopopul atunci, sërmanul, ci-că ar fi oftat din greu, inghiţând noduri., şi ar fi dat vina tot pe moş Nichifor, zicând:

— De-ar crepa odată să

crepe şi harabagiul care v'au adus, c'atunci ştiu că n'ar avea cine să vă mai cărăbănească așa de des pe la târg.

Şi ci-că auzind moş Nichifor de aceasta, cumplit s'ar fi mâhnit în sufletul său şi s'ar fi jurat cu jurământ, ca să nu mai aibă a face cu parte duhovnicească, cât a trăi el; căci, din păcate, era şi evlavios moş Nichifor şi tare să mai temea să nu cadă sub blăstămul preoteşci! De aceea, grabnic a şi alergat la schitul Vovidenia, la pustnicul Chiriac din sfânta Agură, care-şi cănea părul şi barba cu cireşe negre, şi în Vinerea-Seacă, prea cuviosul cocea oul la luminare, ca să mai uşureze din cele păcate.. Şi apoi harabagiul nostru s'a hotărât ca de acum să aibă a face mai mult cu parte negustorească.

— Numai negustorul, zicea moş Nichifor, trăieşte din seul său şi pe sama lui. Când întrebai pentru-ce? Moş Nichifor răspundea tot glumeţ: Pentru-că n'are D-zeu stăpân.

De glumeţ, glumeţ era moş Nichifor, nu-î vorbă, dar' de multe ce dăduse peste dînsul, se făcuse cam ursuz.

Băbătia lui, dela o vreme încoace, nu ştiu ce avea, că începuse a scârţâi; ba c'o doare ceea, ba c'o doare ceea, ba i-e făcut de năjit, ba că i-e făcut pe ursită ba că

i-e făcut de plânsori și tot umbla din babă în babă cu descântece și cu oblojele, în cât lui moș Nichifor acestea nu-i veneu la socoteală, și de aceea nu-i erau acum mai nici odată boii acasă; ba chiar se făcuse buclucaș, hărăgos și de tot hapsin, când sta câte două, trei zile pe lângă casă; în cât biata băbușca lui era bucuroasă une-ori și răsbucuroasă în sufletul ei, se-l văză cum l-a vedea urnit de-acasă.

Se vede lucru, că și moș Nichifor era făcut pe drumuri, căci acum eșia afară la drum, par'că era altul; nu mai sta din pocnit cu biciul, de șuguit cu toți drumeții pe câți îi întâlnea și de povestit despre toate locurile însemnate, pe unde trecea.

Intr'o dimineață, Mercuri înainte de Dumineca Mare, moș Nichifor deciocălase căruța și-o ungea; când numai iacă se trezește la spatele lui cu jupân Strul, din Têrgul Neamțului, negustor de băcan, iruri, ghileală, suliminelă, boia de pěr, chiclazuri, piatră vênătă, piatra sulimanului sau piatră bună pentru făcut alifie de obraz, salcie, fumuri și alte otrăvuri.

Pe vremea aceea nu era spițarie în Têrgul Neamțului, și jupânul Strul aducea, pentru hărățul călugărilor și a călugărițelor, tot ce le trebuia. — Mai făcea el, nu-i vorbă, și alte negustorii... În sfârșit, nu știu cum se vă spun, era mai mult decât duhovnicul, ci fără de dînsul nu puteau mănăstirile.

— Muni de dimineață, moș Nichifor!

— Bună se-ți fie inima... jupâne Strul. Da cu ce treabă ai venit pe la noi?

— Ea noră-mea vrea să

meargă la Piatră. Cât se-ți dau ca să mi-o duci?

— D'apoi a fi având chilotă multă cum e treaba d-voastră, jupâne, zise moș Nichifor scărpinându-se în cap; numai nu-i vorbă, că poate se aibă, că și căruța mea e largă, poate se încapă într'insa cât de mult. Apoi fără să ne sbatem, jupâne Strul, mi-i da șeisprezece lei, un irmilic de aur, și ți-oi duce-o știi, colea, ca pe palmă; că, după-cum vezi, căruța acum am adus-o dela încălțat și i-am mai tras și-o unsoare de cele a dracului, de are să meargă cum îi sucla.

— Ai să lași cu nouă lei, moș Nichifor, și te a mai cinsti și fecioru-meu la Piatră.

— Apoi dar', dă! cu bine să dea Dumnezeu, jupâne Strul. Mă bucur și eu că-i tocmai în dricul iarmarocului și poate mi-a pica ceva și când oi veni înapoi. Numai aș vrea să știu, când avem să pornim?

— Și acum moș Nichifor, dacă ești gata.

— Gata, jupâne Strul; numai s'adăp iepușoarele estea. Dute și d-ta de-ți pune nora la cale, că acuși te-ajung și eu din urmă.

Și cum era moș Nichifor strădalnic și iute la trebile lui, repede svârle niște coșolină în căruță, așterne deasupra o păreche de poclazi, înhamă iepușoarele, își ia jocul între umere și biciul în mână și tiva băete! N'apucase jupânul Strul a ajunge bine acasă, și moș Nichifor își trăsese căruța dinaintea ușei.

(Va urma).

ȚIGANI I

Prin focul arșitei de soare,
Prin șesuri largi de n'au sfîrșit,
Să duc țiganii liniștit,
Spre țeri acufundate 'n zare
La răsărit.

Și-i cald de-i vântul ca de pară;
Cenușă-i iarba sub picior;
Ei n'au popas că-i arde-un dor
De cerul sfânt de-odinioară,
De țara lor.

Prin nesfîrșitul bărağan
Să duc doinind cu vers de foc
Un traiu mânat din loc în loc
Făr' de-adăpost, fără de-alean,
Făr' de noroc!

Și se tot duc...; doar' unul numa
În drumul lor spre răsărit
Rămâne 'n urmă istovit:
El îi moșneag și e acuma
Cătră sfîrșit.

Perdea de lacrimi îl apasă
Pe ochi orbiți de-atâta soare;
Prin ceață-i cată 'n depărtare
Și-i vede cum se duc și-l lasă
Uitat de moare.

„Vă duceți...; duce-văți cu bine
„În țara mea, la câmpul sfânt
„Cu flori ce rid și c'un pământ
„Ce-ar fi avut și pentru mine
„Loc de mormânt“.

„Duceți-i dorul ce îl port,
„Duceți-mi dragostea la frați.
„Pe-aici mai mult nu 'ntârziați,
„Și de-ți ajunge — pe cel mort
„Să nu-l uitați“.

Cu ochi de flacăra ce moare
Să uită trist pân' la sfîrșit
Cum merg țiganii liniștit
Spre țeri acufundate 'n zare
La răsărit.

Ar. Stavri.

FRAȚII DE CRUCE

Presidentul sună clopoțelul.

— Acum, ia spune, acușule, ce te-a împins să faci fapta sta? întoarce-te cu fața la domnii urați, și povestește tot, așa cum 'a întemplat.

În sală se făcù tăcere. Toate rivirile se ațintiră spre un singur unct. Razele soarelui străbăteau rin fereasta de sus și cădeau a o ploaie de lumină, pe capul lond, cu chica retezată, ce sta eclintit, cu ochii în jos, ca și um ar fi căutat să-și adune ândurile risipite. Și un fior de ilă, de simpatie, trecù prin oate inimile, când Ion — hotărît și înceapă — își ridică fața blândă alidă, în bătaia soarelui, și privi stenit, cu ochii pe jumătate ochiși spre banca pe care stau isirați, atenți, nerăbdători să-l sculte, jurații. Un moment ezită, lasul îi tremură pe cele dintâiu uvinte.

— Apoi... ce să spui... a oșt se vede un păcat... noi ne-am oșt prins de mici frați de cruce... și el... cu Vasile al Mărăndei. eram băetani așa tot cam de-o ărstă... umblam cu vitele pe naș.

Unul din jurați întrebă ce-î a «frați de cruce». Presidentul ivită pe acusat să explice.

— Apoi... cum să fie? eacă ai am bine amândoi, unde mă iceam eu, venia și el, ne jucam împreună, și într'o zi, la adăpat, am numai noi la fântâna babii în vale de sat... Vasile zice: «Hai, mă Ioane, și ne-om prinde ați de cruce». Hai, zic eu. Și oate briceagul din cingătoare, și-l scot și eu, ne suflecăm măeca la brațul stâng, și ne facem

o crestătură în cruce... colea sus... nici nu se mai cunoaște semnul... și doar' a eșit așa, ca o gămălie de chibrit, o picătură de sânge, și Vasile a pus gura ș'a supt-o dela mine, și eu dela el, — și ne-am jurat de trei ori să rămânem frați până la moarte, șapoi ne-am luat de mână ș'am venit așa, încet fără să vorbim, până acasă... Și n'am spus nimărui de asta... da oamenii știa, — pentru-că vedeau că trăim... mai bine decât frații de sânge. Pe urmă ne-a luat la sorți, și Vasile a făcut ce-a făcut și s'a tras tot la compania unde eram eu... Și într'o zi, când m'a bătut pe mine întâiu sergentul Ifrim, Vasile a început să tremure ca varga, și numa ce-l vëd că vine plângënd la serjent și zice: Domnule serjent, batemă și pe mine, — da serjentul, nu pricepea ce vrea... și... i-a tras și lui vr'o două palme chipurile să-l sdrăvenească... zicea că-î nebun... Ei, ș'apoi ne-am liberat noi, tot într'o zi, și, dacă am venit în sat, am mai stat noi așa ca flăcăi, chip vr'o două luni, și prin săptămâna luminată, vine Vasile la mine și-mi spune: Eacă Ioane, eu m'am înțeles cu Ilinca, și cu părinții, — tu ce faci cu Tudora? Voi ați pus ceva la cale? Pentru-că eu... de... chitesc c'asa ar fi frumos, să pornim amândouă nunțile odată... ce zici? — Bine zic... Și... așa a fost. Ne-am cununat în aceeași zi, ș'am mâncat la o masă cu toții. Venise lume din alte sate să ne vadă. Plângeau bătrânii de dragul nostru și spuneau că multe au vëzut ei de când trăesc, dar' ș'asa potrivă de oameni ca la noi, încă n'au pomenit.

Ion Dascălu se opri, clipi din ochi ca și cum ar fi căutat să-și aducă aminte de ceva. O

sufare nu s'auzia în sală. Iși șterse cu mâneca fruntea brobo-nită de sudoare. Umerii lui largi, osoși de om voinic, tresăriră sub creții cămeșii de un fior, de-o tremurare ușoară. Se scărpină la ceafă, și urmă.

— Aveam gospodăria alături... Nevestele noastre trăiau ca suro-rile, își ziceau surată, și nouă bădică. Eram săritori unii pentru alții la ori-ce nevoie. Dumineca nu ne aninam în horă decât tustpatru, la rënd. Ogoarele noastre erau în hotar, și vara, când ne prindeam la muncă, pe învoială, ne alegeam lanurile la un loc, ca să ne ajutăm unii pe alții, și zece oameni nu lucrau cât lucrăm noi patru. În toamnă ne-am cumpărat boi, și cal, și căruță fiecare.

Se uita lumea de-a mai mare dragu la noi, cum trăiam de bine; gurile rele umblau ele să vire zizanie da nu se lovia... și așa au trecut vremea, de nici n'am simțit când ne-am pomenit în iarnă. 'Mi aduc aminte, într'o noapte a nins de s'a ridicat troianul cât gardul; în zori cea dintâiu cărare a fost din ușa noastră în ușa lor... Și'n postul Crăciunului ne stătuim noi să mergem cu ele în tîrg, să ne luăm câte ceva de-ale îmbrăcăminte. Ba azi, ba mâne, ba să lăsăm să se mai facă parte, ne trezim că nu mai era decât o săptămână până în Crăciun. Hotărîm noi în sfîrșit să mergem Duminecă de mâne-cate, ca să apucăm vreme să tîrguim până în sară, ș'a doua zi să ne întorcem — că e dela noi până la tîrg o bucată bună... Asta era într'o Vineri.

A doua zi, nevasta îmi spune că nu e tocmai îndămână, zicea c'o dor șelele și c'ar fi mai bine să rămâie acasă, să mă duc

numai eu cu Vasile. Mă duc și-i spui lui. El zice: bine, să mergem numai noi... și rămâne vorba așa. Sara ne chibzuim noi cu ele ce să cumpărăm. A doua zi, când se crepa de ziuă înham eu, cum ne înțelesesem, amândoi străjnicii la târlia mea, că era mai încăpătoare, și când era gata tot, ce să mă pomenesc? cu Ilinca îmbodolită pe drum, și eacă și Vasile la spatele ei... «Știi ce m'am gândit, Ioane? Eu rămâi să taiu porcul, să-l grijesc frumos, — și merge Ilinca cu tine, trageți la cumetru Mihalachi, tânguiți tot și mâne vă întoarceți: Nu-i așa Ilincuțo?» — «Așa-i!» Văzui eu că ea se cam codește, nu prea-i venea să spue cu gura toată, da de unde să-mi dea mie în gând ce era la mijloc?... În sfârșit, plecăm. Viscolia puțin, și ne sufla vântu în față la dus, dar' aveam sumane groase, nu duceam grijă de asta. Când am eșit din sat, așa ca la o sburătură de noi, țuști un iepure înaintea noastră și ne taie drumu în curmeziș. Eu prind a chiui, da Ilinca de colo:

«Să știi, bădică Ioane, că nu ne merge bine»...

«Ei, ba că chiar, astea is vorbe»... ș'am început să rîd... zic: «dacă de un biet vătuiu îți faci tu frică, — da încă să ne iasă o haită de lupi înainte... uite că chiar mi-se pare că văd ceva colo pe toșșan!»

«Ara bădică, zău taci, că-i vorbi într'un ceas rău».

Și tot așa, mai cu una mai cu alta, ne-am pomenit pe la o amiază la hanul Grecilor, făcusem mai bine de jumătate de cale. Ne dăm jos, să ne mai încălzim și să imbucăm ceva pe fugă... Scot eu mălaiul din traistă, zic

să ne aducă o garafă de vin... da Ilinca sta cu mâna la gură și se uita dusă la mine... par'că nu mă văzuse. O îndemn să mânânce, să bea — ea, pace..

«Da ce ai tu, Ilinco, ce stai așa inlemnită? Ții frig?»

Ea prinde a ofta, și nu spune nimic. O întreb eu cu binișorul, ca pe-un copil — ea, par'că voia să spuie ceva, da nu putea... Ș'odată o văd că începe să plângă, și zice...

«Bădică Ioane... mă tem că surata Tudora... e în dragoste cu Vasile al meu...»

Par'că mi-a dat c'un cuțit în inimă. Nici nu știu cum am plecat... În sanie, o întreb, și 'mi spune că ea mai mult bănuște pe Vasile... și ea crede că înadins a făcut el așa, ca să rămâie amândoi acasă, și... nu știu ce mi-a mai spus... că-mi vâjliau urechile ca la șocul mării, și nu mai vedeam înaintea ochilor decât o vâlvătae mare de foc, par'că tot pământu ardea. Și băteam caii de-i rupeam... ziuă mică, drumul greu, astupat de vifor, când am ajuns în sat se întunecase de nu-ți vedeai mâna. Am oprit sania în colțul livezii, ne-am dat jos, ș'am venit tiptil pe lângă gard. La amândouă casele era întuneric. Ușa dela tinda noastră nu era prinsă, o împing binișor, și dau să intru în casă... zăvorul pus... strig: «Tudoro, deschide!» Aud eu o foșneală înlăuntru... da pe urmă nu mai aud nimic. Sgâlțaiu de clanță, și eai' strig: «Deschide Tudoro»... A oftat cineva... ori mi s'a părut? nu știu... știu că mi bătea inima de nu puteam răsuffa. Atunci m'am hotărît să stric ușa... Mă plec, băjbăiu în colț, sub

rășniță și gădesc barda... bard aceea care-i la D-voastră p masă... și isbesc odată cu muchi în ușă... «Stai, că-ți deschid», în strigă Tudora din lăuntru, și aud hâștiind un chibrit...

Când mi-a deschis... ea era sfârșită... galbănă cum îi turta d ceară, tremura și clănțănea din dinți, ca luată din rusalii... și când a văzut barda în mâna mea a căzut în genunchi ș'a început să plângă și să se roage: «Iartă-mă bădicuță, nu mă omori... și spui tot... nu-s eu vinovată... E m'a nenorocit»... Și numai ce m și pomenesc cu Vasile că ese d sub pat... doar' cât l'am văzut în picioare... una i-am dat în moalele capului și... l'am omorît... Și iacă așa a fost... să trag păcat.

Ion oftă, și se însenină l față par'că i-s'ar fi luat o greutate de pe piept.

— Și nu-ți pare-acu ră de ce ai făcut? îl întrebă presidentul. Nu te muștră cugetul?

— De, știu și eu ce să mă zic?... Trebuia să se sfârșească așa...

A, momentul acesta de francheță, numai vorba asta din urmă l-a osândit... Zece ani de închisoare! Și Ion a primit verdictu cu o nepăsare de nebun.

A. Vlahuță.

